

12006
2445K

Сұлтанмахмұт Торайғыров

ШЫҒАРМАЛАРЫ

III

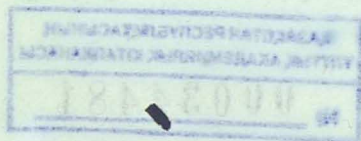

Қазақстан Республикасы
Мәдениет, ақпарат және спорт министрлігі
Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрлігі
М.О. Өуезов атындағы Әдебиет және өнер институты

СҰЛТАНМАХМҰТ ТОРАЙҒЫРОВ

ҮШ ТОМДЫҚ ШЫҒАРМАЛАР ЖИНАҒЫ

ҮШІНШІ ТОМ

АЛМАТЫ
«АЛАШ»
2005

ББК 84 Қаз 7
Т 60

Редакция алқасы:

*З. Ахметов (жауапты редактор),
Д. Әбілов, М. Жармұхамедұлы, А. Егеубаев, К. Ергөбеков, А. Еспенбетов,
Б. Қанапиянов, С. Қасқабасов, С. Қирабаев, Б. Мамыраев.*

Баспаға өзірлеп, түсініктемелерін жазғандар:

З. Ахметов, Т. Берікболов.

Т 60   **Сұлтанмахмұт Торайғыров.**
*Үш томдық шығармалар жинағы. Үшінші том.—
Алматы, «Алаш» баспасы, 2005. — 232 б.*

ISBN 9965-669-38-4

Сұлтанмахмұт Торайғыровтың үш томдық толық жинағының үшінші томына «Кім жазықты?» романы, әңгіме, очерк, мақалалары мен хаттары, естеліктер және Сұлтанмахмұт еңбектерінің хронологиялық көрсеткіші, өмірі мен еңбектері туралы әдебиеттер, Әдебиет және өнер институты мен Орталық ғылыми кітапхана қорындағы қолжазбалар тізімі берілді. Кітапты дайындауда әр жылдары шыққан жинақтарға салыстырулар жасалынып, мәтін өзгешеліктері зерделенді.

Кітап әдебиетшілер мен әдебиет сүйер жұртшылыққа арналған.

Т $\frac{4702250200}{00(05)-05}$ хабарланбаған—2005

ББК 84 Қаз 7

ISBN 9965-669-38-4 (Т.3)
ISBN 9965-425-92-2

© М.О. Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институты, 2003
© «Алаш» баспасы, 2005

POMAH

КІМ ЖАЗЫҚТЫ?

*Бір сөзім бар шалдуар
Болмаса да тыңшысы.
Бұ күнде жоқ, соң туар
Роман мен сыншысы.*

I

Түскендей өуе жерге қырық күн шілде
Ішкен мас, жегендер тоқ күнде-күнде.
Қысқа түн қымқырылды, таң көрінді:
Кел, шық деп, иек қағып жарық күнге,

Ән салды таңды мақтап сансыз торғай
Бас иіп, бәйік болып, жерге қонбай.
Найқалып таң желіне тербетілді,
Көк майса көзі ілініп тұрған сондай.

Асыл шөп, жасыл шықтың иісі аңқып,
Батқандай мелдігінен нұрға қалқып,
Күлімдеп көктің жүзі көңілі шат:
Жауһардай күн шығар деп бізге балқып.

Көлбеңдеп көкке қарай жердің буы,
Айнадай анандайдан көлдің суы;
Күй билеп суда тұрған барлық қамыс,
Ән салды домбыра мен құстың шуы.

Мақтанып қара түнде нұрын шашқан,
Айдың да өлеусіреп түсі қашқан;
Шығарын сұлу күннің сезгеннен соң,
Бірі жоқ таман жұлдыз бетін басқан.

Жайылып төрге қарай таңның ағы,
Көрінді ауыл-ауыл маңайдағы.
Қарайып өрген сиыр-түйе менен,
Ауылдың малға толды әрбір жағы.

Ыңыранып қой қотанда таңды көріп,
Күн шықса, жайылысқа кетпек өріп.
Төбеттер үй алдына жаңа жатты
Түн бойы қой күзеткен, ұйқы бөліп.

Таяқты, жалаң аяқ шалдар тұрып,
Сүйкенген үйлеріне қойларды ұрып.
Бір молда шәугім ұстап, тысқа шықты,
Бүкшендеп, арба айнала қақырынып.

Қисайған қос секілді жалғыз қара —
Ауылдан арқан бойы тұрды дара.
Қолтықтап «Әптие» пен «Құрандарын»,
Жиналып жатыр сонда біткен бала.

Күн хабар сонда берді нұрын шашып,
Біз күлдік жүзіменен амандасып:
«Ал, бізге сәуле түсті, алақай!» деп,
Ой мен қыр қарап тұрды жымыңдасып.

Өргізді қойшы тұрып қойын айдап,
Ерттеп ап арқандағы атын жайлап:
Торсыққа ақ боз үйден қымыз құйып,
Жанына мықтап тұрып алды байлап.

II

Жайлауға кеше қонған Тасболат бай,
Дарыған қыдыр соған, дәулеті сай,
Ақ орда сегіз қанат тігіп тастап,
Жатқаны қор-қор ұйықтап: көңіл жай.

Бейқисап ол жайлауда жердің шөбі:
Көрінбес кірсе ішінен малдың төлі.

Айдын көл айналасы, ат шаршарлық,
Керкейтiп көздің жауын жердің өңі.

Жан-жағы көк майсалы шалғын томар,
Қаңқылдап жалтырына қаздар қонар.
Мөп-мөлдiр суы таза, суықтығы:
Шiлдеде түскен кiсi жаурап шығар.

Өрiсi көз көрiм жер, ұзақ кеткен,
Мың жылқы тырағайлап ұзап кеткен.
Жер еркiн, қуар, қорыр тiрi жан жоқ:
Бетiмен жей бередi аяқ жеткен.

Иргеден бие бауы тұрған пiсiп,
Құрақ жең, ыстық болса, суға түсiп.
Аяқты малдың оңалғанын көрiп,
Ойларсың кеттi ме деп күп боп iсiп.

Сүт тұрды сауған сайын малдан ағып,
Ешкiм жоқ азаптанған, оны бағып.
«Ет, ет» деп қымыз iшiп, көпiрiсiп,
Қазақтар тек жүрмекте, сандал қағып.

Бү жерде мекен еткен Керей халқы,
Кең жерi, байлығымен шыққан даңқы.
Бұл елде басқа елден де басым едi.
Бұрынғы қазақшылық, ата салты.

III

Тасболат жұрттан асқан малды кiсi
Сол үшiн өз табының алдыңғысы.
«Болса да аузы қисық, бай сөйлесiн»
Дегендей оңға басқан әрбiр iсi.

Он бес жыл болыс болған, Меке барған,
Қазақша еш қызығы жоқ мұнан қалған.

Шалдары қошеметші айтушы еді,
– Апырмау, бар ма екен, – деп, – сізде де арман?

Үйінен күндіз-түні ат кетпеген,
Қонаққа, мырзалыққа жан жетпеген.
Қазақ тұрсын, «начальник», «төрелер де»
Қағысып «пожалуйте» етпеттеген.

Саудагер жүрген-тұрған, қожа молда
Жем үшін, тұрымтайдай қонып қолға;
Қазақша барып тұрған жуан тұқым,
Үкімі жүріп тұрды оң мен солға.

Бұл дәулет жалғыз ғана өз басында,
Жоқ еді Жақып деген ағасында.
Баласын ағасының болыс қойды,
Билеген өз халқының арасында.

Мырзамыз болыс болған Байбол атты,
Орысша білуші еді тіл мен хатты.
Баласы Тасболаттың Жақан мырза
Жағынып өзер алды кандидатты.

Тасболат қимаса да болыстықты,
Тіл білмесе қоймайтын закон шықты;
Не баласы, не өзі оқымаған,
Болғанмен қара күшке сонша мықты.

Ал, енді қыларыңды қыл заманға:
Бір білген ауысылмас мың наданға!
Байболды амалсыздан қоя салды,
Кететін болғаннан соң басқа адамға.

Оқуды іздеп еді Байбол жаста,
Мәз болмай, Жақанға еріп, ішер асқа;
Жасы жас, семинарияға былтыр кірген,
Өтірік «приговормен» толды жасқа.

Көрмеді болыстықты Байбол оңды,
Жұрт шулап, десе-дағы: «бақыт қонды...»
Көп қашты «оқимын» деп болыстықтан,
Қоймады жұрт талқысы, ақыр көнді.

Жақан мен Тасболаттың өңі қашып,
Сырты жай болса-дағы, жүрегі ашып:
«Қонақ күт, оқып не бар саған!» дейтін,
Кеткен соң өздерінен Байбол асып.

IV

Екі жыл мұнан кейін заман өтті,
Қыршын жас Жақан өлді, ажал жетті;
Ауруы күйдіргі еді, докторға айтпай,
«Құдай сақтар өзі»деп, қапы кетті.

Жылады: «жөн менікі ед» деп атасы,
Сүйтсе де артында бар бір баласы;
«Соған өмір берсін деп», тоқтау айтып,
Бата оқыды, бас жеді отағасы.

Бата оқыр, ағайыны күнде топыр;
Жемтік көріп жиналған молда отыр;
Қылқиып мойындары шарт жүгініп,
Мықшита «ағузыны» «құран» оқыр.

Жақан марқұм қатынды жасында алған,
Өскен соң бірді айттырған, қылып арман.
Бастапқысы жиырма алты жасында еді,
Бесікте бір ұлы бар, туып қалған.

Соңғының болған өбден малын беріп,
Той қылған, қол ұстаған, қойынға еніп;
Біраздан соң алам деп жүргенінде,
Жетпеді мақсатына ажал келіп.

Бөрінен Тасболатқа осы батты,
Қайғырды келіні үшін жаман қатты;

Тірі кісі тіршілік қамын қылып,
Жыл өтті, есін жиды, етек жапты.

Әжібай кенже қалған жалғыз бала,
Он екі өтіп, он үшке толған жаңа.
Әжібайға бес жасында қыз айттырып,
Мал беріліп қойылған оған жөне.

Оқуға ынтық емес қазақ халқы,
Атадан қалған қате бұл бір қалпы;
«Бай кісі бала оқытып, підие ала ма?»
Дейтұғын Тасболаттай байлар салты.

Үйреткен Таспекенді өткен сайлау:
Тіл білмеу болыстыққа болып байлау.
Сол жылы шардан қалып ыза болып,
Школға беріп еді Әжібайды-ау.

Екі қыс оқып еді Әжібай онда,
Биыл тағы жүр еді оқып сонда:
«Қарағым, ағаң өлді үйге жүр!» деп,
Тасболат Әжібайды алды қайта қолға.

Алатын неге десең жесірі бар,
(Қазақтың жесір деген кесірі бар).
«Бар болса әменгері жесір кетпес»,
Дейтұғын ескі ғұрып-кесімі бар.

V

Әжібай ерке өскен, қағу көрмей,
Бетіне ешбіреуден шіркеу келмей.
Балаға, тіл шықса айналасы,
Қоя ма тұрмысынан өрнек бермей?

Тәрбие жоқ қой қазақ арасында,
Солайша өскен ата-бабасы да:

Көргені өке-шеше қалай болса,
Алмақшы содан үлгі баласы да.

Еркінше ел жұртына еркелеген,
Әкесі: «Бұл қарағым ерке» деген.
Жан біткен қымыз бенен еттің құлы:
Ел оны еркелетпей қойсын неден?

Боқтаса, «қарағым!» — деп беттен сүйген,
Болмай ма байға ала көз оған тиген?
Жан-жағы тәрбиесіз, надан болып,
Солардың жұға-жұға кебін киген.

Оқытқан «әліпсін-ө» надан молда,
«Иман шарт», «Әптиегін» беріп қолға.
Онда да тумыстағы зеректікпен,
Үш жылда хат таныған шала-зорға.

Жүр еді орысша оқып өнер бастап,
Әдетін, мектеп көріп, бір-бір тастап.
Тасболат тоқтатқанын сөйлеп өттік,
Талабын өркендемек бетке жасқап.

Әлпеті алмас қылыш жайнап тұрған,
Ашуы шапшаң, қатты барып тұрған.
Жасынан зейін алғыр, тілге шешен,
Қазақша қара сөзге ағыш тұрған.

Қуаты өлеңшілік жүрегінде
Бар еді Әжібайдың сүйегінде.
Үйренген ауыз бірақ бейпілдікке,
«Тентек» деп сөйленеді жұрт көбінде.

Сымбатты қара торы, орта бойлы,
Кеудесі жылдам сезгіш, жүйрік ойлы.
Осындай, өттең дүние, зеректігін,
Оқытпай, надандыққа байлап қойды.

VI

Өз қайыны Әжібайдың алысырақ,
Шамасы сексен шақырым, емес жырақ.
Жәмилә – қалыңдығы жиырма жаста,
Сүйегі бос, бет-аузы тәуір сымақ.

Көрмеген өмірінде ұстаз алдын,
Бетімен қазақша өскен далдың-дүлдың.
«Қыз оқыса, хат жазса, бұзылады»,
Дейтін әдет шіп-шикі надандардың.

Жәмиләнің әкесі соның бірі,
Әрі пысық жан емес еті тірі.
Шай қамзол, құндыз бөрік кигенменен,
Бес батпан десең болар еттің кірі.

Ондай жан құнт қыла ма үсті-басын,
Биттетер салақтықпен, жумай шашын.
Үлгі алар, үйретерлік кісі көрмей,
Өткізер қазақ қызы өмір жасын.

Әкесі Жұмағұл бай болған болыс,
Алтайдың бір саласын қылып қоныс;
Қажыға Тасболатпен бірге барған,
Басталған содан барып құда болыс.

Баласын со жыл туған ырым қылып,
Ат қойды «Қажыбай» деп атандырып;
Ақырда Жұмағұлмен құда болған,
Сүйек жақын болайық десіп жүріп.

Көлденең жұрт; «Жарайды, орын» деді,
Той-қудалық, – бәрі де орынды еді.
Бұлар құда болысып, мал бергенде,
Әжібай – бес, Жәмилә – он бірде еді.

Әжібайдың ағасынан қалған қайны,
Жанғабыл би байшікеш малға сайлы;

Жалғыз қызды – Жаңылды әуелде де,
Беріп еді деп ойлап, орны жайлы.

Жаңғабыл неге десен, жерге құмар
Таласып ағайынымен жүрген бұлар;
Аузы бұлды құдаға арқа сүйеп,
Жаңғабыл енді алаңсыз билік құрар.

Ақылы аз Жаңылдың да оңып тұрған,
Мінезі құстай ұшып, қонып тұрған.
Сүйегі тым бос емес, іске төуір,
Парықсыз дарақылау, бойы болған.

Еш нәрсе оқымаған бұл байғұс та,
Жері жақын бір қоныс, бір болыста.
Әжібайға келіншек боп биыл түсті,
Он сегіз жасқа толар осы қыста.

VII

Жаңылды Жәмиләдан бұрын алған
Бір рет солай егер жөні бардан.
«Не алсын, не босатсын «жесірін» деп,
Аздан соң Жұмағұл да кісі салған.

Болғанмен Әжібайдың жасы кіші,
Жек көрер Жәмиләні қазір де іші;
Қол ұстап бұрнағы жыл көргеннен соң,
Келмейтін сонан бері еш алғысы.

Бұл сырын ауылдағы білетұғын:
«Малың босқа кетеді» деп күлетұғын.
Тасболат ел шақырып тойын қылды,
Қайынға уақыт болды жүретұғын.

Бала айтты: «Алмаймын да, бармаймын», – деп,
Әкесі айтты: «Барасың таяқты жеп.

Қажы бардым, сақалды басым мынау...
Бата бұзған не сұмдық, сен сүйтгі – деп.

Берді деп ойлайсың ба малды босқа?
Өзіме тартпай туған ақымақ шошқа!
Тілімді әлден менің қайырасың.
Айтайын не бетімді дос пен қасқа?»

Ел айтты: «Біз де тұрмыз намыстанып,
Кетеді елге үлгі боп мұндай қалып.
Сүймесең бір қатынды тағы аларсың,
Әйтеуір осы ауылға келсейші алып».

– «Разы бол, мен барайын, сендер енді,
Ренжіп ата-анам да қарғай берді;
Әйтеуір ауылыңа әкеп бір берейін», –
Деп Әжібай біраз күнде алып келді.

Жәмилә көп жасаумен келіп түсті:
Кілем, тон, шапаны көп әрбір түсті.
Жиыла елі келіп Тасболатқа
«Қайырлы болсындарын» жаудырысты.

Жәмилә келіншек боп түскен күннен,
Әжібай маңайынан алыс жүрген.
Онда да Тасболаттың түрткісімен,
Жылына үш-төрт барып, өмір сүрген.

Әжібайдан Жаңылдың да үлкен жасы,
Нақ разы боп келмеген оның басы.
Баласы жас болған соң іші сенбей,
Жүр еді қысып ұстап қайын анасы.

«Билетпе!» деп Әжібайға сабаттырып,
Кекетіп түзу сөзін теріс бұрып,
Сүйгені барды-жоқты сөнді Әжібайдың
Тіліне анасының еріп жүріп.

VIII

Үш-төрт жыл өтті сүйтіп бұл арада,
Жаңылдан туып салды бір бала да.
Жақанның тұл қатыны байға тимек,
Баласын қимай біраз шыдаса да.

Кете алмай жүрсе-дағы орнын қиып,
Жас кісі қалай тұрсын нәпсін тыйып?
Ішінің томпайғанын сезгеннен соң
Тұра алмай сөз қылдырған үйге сыйып.

«Мұны да ал! — деп айтты Әжібайға:
Жіберме жесіріңді бөтен жайға;
Алмасаң балам сенің ісің тентек
Ағаңның аруағы мен бір құдайға».

Әжібай деді: «Отырма оттап, үріп!
Қақпасым, жүрген жерің бәрі бүлік!
Алмақ түгел тастаймын екеуін де...» —
Деді де кетіп қалды атқа мініп.

Тасболат жанындағы жұртқа алаңдап,
Ұялып айтқан болды қызараңдап:
«Баланы ерке өсіру бекер екен...
Қарғайын десем, жалғызым... қап, бөлем, қап...»

Әжібайдың көнбесіне көзі жетті,
Кетем деген жесірді енді нетті?
Ағайыны Тасболаттың Садық деген:
Зорлықпен соған қосып, зар еңіретті.

Садықтың алпыс беске жасы келген,
Кемпірі жетпістегі былтыр өлген.
Күтуге енді оны кісі керек,
«Жесір ерден кетсе де, кетпес елден».

Сорлы әйел шарасыздан шалға тиген
Баласы мұнда қалып, іші күйген;

Садық алған уақытта екі қабат,
Айтқа екі сөзді болды деп сондай күймен.

Садыққа барғанына үш ай толды,
Баланың туатұғын уақыты болды,
Шалсынып һәм ұялып ел мен жұрттан
Себепкер жігітімен тартты жолды.

«Кетті, – деп, – жесірімді алып қашып»,
Сөз қылды Тасболат бай съез ашып.
Жігітке көп мал кесіп айып салды,
Барлық жұрт тентек қылып шуылдасып.

Малына жігіт шыдап сабыр етті,
Сүйтсе де тым көп еді: батып кетті.
«Қатыннан туған бала менікі» деп,
Садықтың дауласумен өмір өтті.

IX

Әжібай қазір міне сегізде,
Әкесін билеп алған осы кезде.
Әке-шеше қатынды жан деместен,
Қырындап қызды ауылды болған кезбе.

Он төртте еді, төрт жылдай заман өтті,
Бай баласы буланып, өсіп жетті.
Үйінен жасқа толып келген қыздар,
Тұрмыс басты, күн сайын өңі кетті.

Бұл кезде екеуінен бала туған,
Көре алмай бай қызығын қайғы буған.
Жүдеу бас, киім кір, күтімі жоқ.
Әжібайдың көрген сайын көңілі суыған.

Алмаған басында да Әжібай сүйіп,
Қосылған тек қазақтың ғұрпын киіп:

Әжібай айында бір қатыным дер,
Онда да көңілі түссе құдай иіп.

Астына әсемкерін мініп алып,
Үкі тағып, тамағын алшы салып.
Домбыра, сауық-сайран, өлең құттап,
Қызды қызық жиынға қалмай барып.

Буынып мақынынан ырғаң басып,
Бой салмай шаруасына тиіп қашып.
Маңында беті төуір қыздарменен
Жүруді мақтан қылды қалжыңдасып.

Аузына насыбай салып, сөзін бұзып,
Жолдасы қошеметшіл өңшең бұзық.
Әйелді алдап тастау, сүйтіп тастау –
Қазақша ер жігітке үлкен қызық.

Жем үшін бес минуттік жігітқұмар,
Деп ойлар: «Ең болмады атым шығар».
Көркі үшін көрінгеннің жаратылған,
Әйелді мақұлық деп жігіт ұғар.

Қыз да жоқ, тазалықтың қадірін білер,
Кісімен түпкіліксіз бой бүлдірер.
«Пәленше бай баласы жолдасым» деп,
Ол жетпесе, мақтан қып айтып жүрер.

Әжібай білді құрығы қайтпайтынын,
Көп қыздар теріс жауап айтпайтынын.
Көркем пысық, бір байдың жалғыз ұлы
Екенін қыздар-дағы байыптайтынын.

Осылай табылды ермек Әжібайға,
Үйдегі қатын қайда, шаруа қайда?
Айтқанына тез көне қоймағанды
Алдаушы еді алам деп, етіп айла.

Жәмилә тумысынан босаң шіркін:
Білмеді ұстап, ұқсатып үйдің мүлкін.
Салақтықты сыныққа сылтау қылып,
Әжібай сабаушы еді дүркін-дүркін.

Жаңылға түскен жылы шешек шығыш,
Бет-аузын кетіп еді бұжыр қылып;
Фельдшер әкеп жасында ектірмейді,
Не болса құдайдан деп, қазақ біліш.

Әжібайға Жаңыл жексүр онан сайын
Көрмеді жылға дейін бір маңайын.
Қатындары Әжібайдан әлі үмітті,
Демеді: «Басқа өмір қармалайын»:

Неге десең, ата-ана ауыл аймақ,
Ұқтырған қатындарға әбден жайлап:
«Әжібай әлі-ақ қояды жастығы ғой?
Жасында кім үйтпеген, тұрсақ ойлап...

Пәленше де сүйетін баяғыда.
Қатынын жақсы көрген аяғында.
Жақтырар бұ сені соңыра таман,
Жүре бер, көтере бер таяғын да...»

Бұл сөзбен қатындардың күні кешкен,
Тосты, күтті, көңіл жоқ әлі үйлескен.
Сергектік, жинақылық қайдан келсін:
Айрылған ойлай-ойлай ақыл-естен.

Сүлесөк былқ-сылқ етіп ауру жандай,
«Уһ десе, көкіректері жарылғандай:
Бір кісі жылы қарап сөз бастаса,
Мұң шағып, көз жастары ағылғандай.

Ой да жоқ, өлдеқашан кеткен тарап,
Көргенде мұңды көзбен етіп алақ.

Ішінен көлденең жұрт ойлаушы еді:
«Әжібай қалай ұнатсын, бұлар салақ...»

Десе де сырттан көріп қазақ сондай
Шынында қалай тұрсын мәңгі болмай?
Келін боп түскен күннен көздерінің,
Құрғақ тұрған күні жоқ, жасқа толмай.

Жәмилә, Жаңылменен — тірі жесір,
Жас өмір сол қорлықпен өтті-ау есіл!
Шын жесір мұнан дағы болған артық,
Қазақтың тағы ұйткізбес ғұрпы кесір.

Бұл кірмес Әжібайдың еш ойына:
Оның ойы кезіп жүр өз тойында.
Жәмилә, Жаңылменен керек емес,
Басқа жерден дос табу бар ойында.

X

Отыз шақырым Әжібайдың ауылынан
«Қызыл су» деген қала бар бұрыннан.
Атақты «уездной город» болмаса да,
Халық көп мекен еткен әр рудан.

Әжібайдың бұл қалаға барысы көп,
Ішіп кетер, жеп кетер — танысы көп;
Қаланың майда тілі байларымен
Тасболаттың һәм беріс-алысы көп;

Кейде ішіп Әжібай мырза бүліп жүрді.
Ыржықтап кез келгенмен күліп жүрді.
Дәулетін төгіп-шашу арқасында,
Атаққа «Мырза» деген кіріп жүрді.

Қалада Бейсен деген бір көрі шал,
Бейсеннің екі ұлы һәм қызы бар;